
2 ANI DOLAYISIYLA MUTATABİPLER SORUNUNA BİR YAKLAŞIM

Dr. Ahmet SALTİK
Hacettepe Tıp Fak.
Toplum Hekimliği Enstitüsü

Doğu Anadolu'nun küçük bir ilçesinde S.S.K. Hekimi olarak çalışıyordum. S.S.K. bu ilçede bir Sağlık İstasyonu açmıştı. Ancak İstasyon, ilçedeki bir kamu kuruluşunun revirinde hizmet veriyordu. Benim 2 hizmetlim, bir stetoskobum, bir tansiyometrem ve birkaç tükenmez kalem ucu vardı demirbaş olarak.

S.S.K., anılan kamu kurumu genellikle doktorsuz olduğundan, oranın revirinden yararlanıyordu yapılan protokol gereği. Bu revirin gerçek anlamda «Patronu», Cumhuriyetimizle yaşıt, sağlıkla ilgisi, askerliğini sağlıkçı olarak yapmış olmanın dışında koskoca bir «hiç» olan, aynı zamanda din hocası muhterem (!) bir zattı. Eğer çok değerli yardımlarından (!) ve zimmetindeki devlet malı medikal alet ve araçlardan yararlanmak, hatta ilçede kalmak istiyorsam, O'nunla hep barışık kalmalıydım. Zira, ilçeye gelen hekimlerin hemen hepsi bu zatça aforoz edildiklerinden, terk-i diyar etmek zorunda kalmışlardı. Hekimler gelir, gider; fakat bu zat ilçenin dokunulmaz demirbaş «hekim müsvettesi» olarak saygın yerini hep korurdu. Atanan hekimler bir deneme sürecinin sonunda, bu yıllanmış sağlıkçıdan vize almak ya da alamamak durumunda kalırlardı.

Bir gece yarısı 01.30 sularında pencerem kırılırcasına vurularak uyandırıldım. Maden ocağında iş kazası vardı. Uykulu gözlerle, acı acı, madencilik sektöründe, iş kazası sıklığı itibarıyla dünyada birinci olduğumuzu anımsadım.

.....

Genç bir emekçiydi. Sol kolu üzerine düşmüştü ve «omuz boştu». Deyimi tırnak içerisinde kullanıyorum; zira kitaplar böyle yazıyordu. Kuramını biliyordum, ama hiç görmemiştim daha önce. Bir aylık ortopedi stajı yapmıştım onarım dolayısıyla hastasız bir klinikte ve **hiç** vaka görmemiştim grubumdaki arkadaşlarım gibi. Ama kuramsal olarak ne yapılacağını çok iyi biliyordum.

Elimin altında kısa etkili bir barbitürat yoktu. Gece yarısı ilçedeki 2 eczaneye baktırdım, gene yoktu. Elde morfin tek seçenektir. Medikasyondan sonra hastayı muayene masasına oturttum. Klasik Kocher

manevrasını deneyecektim. Kolaylıkla başaracağıma inanıyordum. Birkaç bekçi, işçi ve hasta yakınları da başında idiler: Hastaya yaklaştım. Aramızda şöyle bir diyalog geçti:

— Dur! Sen yapamazsın!

Gecenin yarısında uyarılmış getirilmiştim. Her şeyden yoksunluk zaten moralimi bozmuştu. Anlaşılan, hastaya karşın gene de O'na birşeyler vermek anı idi. Sakin görünmeğe çalışarak sordum:

— Sebep?!

— Sıhhiyeci... gelsin, ancak O yapar...

Donakalmıştım. 10 kadar insan bu dramı izliyorlardı. Yapayalnızdım. Soğuk terler boşandı birden.. Gerçekten yapamayabilir miydim?

— Dur, ben bir deneyeyim, yapamazsam O gelsin.. dedim.

Bilimin, tekniğin hünerini gösterebilmek için fırsat idi. Zavallı hastamın, izleyicilerin acı ve katı yargılarını pratikte yıkmalıyım.

İlk denemede, Kocher olumsuzdu. İkincide ise başarmıştım. Belki hasta kadar rahatlamıştım. Hasta çok az acı çekmiş, replasman işlemi çok kısa sürmüştü. Herkesin yüzü gülüyordu.

Hasta sahipleri, mesai dışı olmasına karşın, değil bir ücret; kuru bir teşekkürü bile çok görerek arkalarını dönüp gittiler. Sonradan öğrendim ki; «Sıhhiyeci»leri, 3-4 kişiye adamı zaptettirir, yere yatırarak topuğu ile! de koltuk altına bastırarak..... (bağırta bağırta) becerirmiş bu işi... ve benim teknik çok daha «üstün» imiş... Galiba başta hastadam yediğim paparanın karşılığını vermiştim...

İkinci bir olayda, mide kanamalı yaşlıca bir hastamız vardı gece vakti. Gerekli birkaç ilâcı eczanelerimizde bulamamış, revirin ecza dolabından talep etmiştim. Ecza dolaplarında vardı. Bunu, saygın «sıhhiyeci»ce afaroz edilmeden öncesinden biliyordum. Hastanın kurum mensubu olmayıp, sade bir T.C. vaatndaşı olması dolayısıyla istemim reddedildi. Revirin ait olduğu kamu kuruluşunun müdürüne telefonla istemimi ilettim. Ancak, benden önce gerçek «Patron» Müdür re direktifini vermişti. Maalesef, yüksek mühendis bu kişi, bir hekimden çok hekim geçinene, kaşarlanmış bir sıhhiye çavuşuna itibar ediyordu. Ertesi sabah her 2'sini de mahkemeye vermiştim...

.....

Eğitimsiz bıraktırılmış zavallı halkımızın, «Sıhhiyeci» örneğinde izlendiği gibi kolayca sömürülmesi olası olabilmektedir. Ya yüksek

Öğrenim görmüşünün aynı gündeme girmesine ne demeli? Hüner «Sıhiyecî» de mi dersiniz? Yoksa, yoksa çağdışı bir eğitim yöntemi ile, «isterlerine substrat» sözde eğitilmişler yetiştiren düzenimizde mi?

Çağdaş bilinçle donanmış, halkının hekimi olarak bizler, halkımızın yanında yer almalı, onu hekim geçinenlere muhtaç olmaktan alakoymalıyız. Hekim yetiştiren okullarımız, tabib-mutatabbip kavramlarının halk gözünde yer yer ve sıklıkla «ikilemeleşmesi» olgusu üzerinde özenle durup düşünmelidirler.

Aslında tüm bu sorunların çözümü, insanın insana kulluğunu yok edecek bir «özgürleştirme» sürecinin temel dinamiğini oluşturduğu, giderek emekçinin emeğine yabancılaşma tragedya'sının ortadan kaldırıldığı daha bir onurlu, daha bir erdemli bir yeni toplumsal düzende gerçekleşecektir. Ancak, o günlere değin aşamalı sürekli uğraş değişmez strateji olmalıdır.

Ö zamanlar, tıp bayramlarımızı, yaşamın gerçeği ile onulmaz çelişkiler içinde olmanın verdiği eziklikten, buruk hüzünden sıyrılmış olarak kıvançla kutlayabileceğiz.